

Handlingsoversigt Fyn 2030

Bilag til behandling i de fynske byråd af "Fyn 2030 – Sammen om en bæredygtig fremtid"

HANDLINGSOVERSIGT FYN 2030

I forbindelse med den fælles vision "Fyn 2030 – Sammen om en bæredygtig fremtid" er der peget på en række handlinger indenfor de relevante sektorer.

Handlingsoversigten udgør de første mulige skridt for det fynske samarbejde frem mod målsætningerne for 2030 og 2040. De fælles handlinger skal supplere og understøtte den enkelte kommunes indsats, og forventes løbende at blive udviklet i takt med at behovene og nye teknologiske og økonomiske muligheder viser sig.

Handlingsforslagene er inddelt i fire sektorer:

- Energi
- Transport
- Landbrug og arealanvendelse
- Ressourcer

Herudover er der forslag til to tværgående handlinger, der går på tværs af sektorerne eller har effekt på både klimaet og ressourceforbruget.

For hvert handlingsforslag er angivet behovet for involvering efter flg. opdeling:

1. Kommunalt initiativ hvor kommunen kan tage selvstændigt initiativ og gennemføre aktiviteten
2. Fælles kommunalt initiativ hvor kommunerne i fællesskab kan tage initiativ og gennemføre aktiviteten
3. Partnerskabs-initiativ hvor kommunerne enten hver for sig eller i fællesskab skal søge partnerskab med andre aktører for at gennemføre aktiviteten.

Desuden er det for hver handling angivet, om den indgår i anbefalingerne i Energiplan Fyn – Rammeplan for.

Sidst i dokumentet er der en samlet oversigt over handlingerne.

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Varmeplaner for udbygning af fjernvarme				✓
Konvertering af olie- og naturgasfyr				✓
Fælles kampagne for grøn varmeforsyning				
Udvidelse af fjernvarmeområder				✓
Konvertering af fjernvarmeforsyning				✓

Grøn varme til alle

På Fyn er over 50.000 boliger i dag opvarmet med olie eller naturgas. Målet er at de alle har grøn varme i 2030. Det skal ske ved to sammenhængende tiltag rettet mod 1) konvertering af olie- og naturgasfyr i det åbne land til varmepumper, 2) udbygning af fjernvarmen til landsbyer og bydele med olie- og naturgas. Samtidig skal den eksisterende fjernvarme konverteres til fossilfri energi, herunder store varmepumper som kan hente lavenergi varme fra forskellige kilder såsom overskudsvarme, havvand m.v.

Udbygningen med vindmøller og solceller er en vigtig del af den grønne omstilling, men indgår ikke i det fælles fynske handlingskatalog. Udbygningen skal ske med størst muligt hensyn til naboer, natur, miljø og landskabelige værdier. Det varetages bedst i den enkelte kommune, som herigennem bidrager til målsætningen om en fossilfri energisektor på Fyn.

Handlinger:

Opdatering af varmeplaner i kommunerne for konvertering af olie- og naturgas-fyrede områder til fossilfri fjernvarme. Det kan være landsbysamfund tæt på eksisterende fjernvarmeområder eller naturgas-fyrede bydele i købstæder m.v.

Udvikling af samlet tilbud, som gør det enkelt og overskueligt for husstande i det åbne land at udskifte olie- og naturgasfyret med en varmepumpe. Der etableres en tværkommunal taskforce i samarbejde med de øvrige aktører på varmeområdet (installatører, energirådgivere, varmepumpeproducenter, energiselskaber).

En fælles kampagne på tværs af Fyn synliggør mulighederne og skaber øget interesse og opbakning til den grønne varmeforsyning.

Udvidelse af fjernvarmeområderne i dialog med de lokale fjernvarmeselskaber og i overensstemmelse med varmeplanerne.

I dialog med de lokale fjernvarmeselskaber udvikler kommunerne en plan for konvertering af den eksisterende fjernvarme til fossilfri varmeforsyning. Dækning af spidsbelastninger med fossile brændsler, herunder naturgas, kan være en fornuftig løsning, indtil biogas både volumenmæssigt og prismæssigt kan erstatte fossile kilder.

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Klimaneutrale køretøjer i kommunale service				✓
Udbygget lade-infrastruktur på Fyn				✓
Klimaneutrale busser på Fyn				✓
Elektrificering af Svendborg-banen				
El-færger til de fynske øer				✓
Det fynske S-togsnet				
Cykler i busser og tog				

Flere el-biler

Vejtrafikken udgør tre fjerdedele af trafikkenes udledninger, og personbiler alene står for cirka halvdelen af transportens bidrag. At udfase benzin- og dieslbiler og erstatte dem med elbiler er derfor afgørende for at nå de fynske klimamål.

Det er den enkelte bilejer, som beslutter at købe en elbil. Men kommunerne kan gøre købet mere attraktivt ved at sikre gode muligheder for opladning overalt på Fyn – i hjemmet, på jobbet og i det offentlige rum – så du altid er sikker på at kunne komme både ud og hjem. Og kommunerne kan gå foran og anvende elbiler i den offentlige drift overalt, hvor det er muligt, og klimavenlige drivmidler i den tunge transport i renovation og vedligehold.

Handlinger:

Kommunerne stiller krav om klimaneutrale eller lav-emissions køretøjer hvor dette er teknisk muligt i den kommunale service. Indfasningen sker i takt med at bilflåden skal udskiftes. Der etableres en tværkommunal taskforce hvor erfaringer og viden opsamles.

I samarbejde med aktørerne omkring lade-infrastruktur til elbiler udvikler kommunerne en koordineret infrastruktur for ladestandere optimeret i forhold til trafikken og elnettets kapacitet. Aktørerne omfatter de regionale energiselskaber og de kommercielle udbydere af lade-infrastruktur. Samtidig vil vi arbejde for en fair pris for opladning uanset kundeforhold til den konkrete udbyder. Det sikrer optimal udnyttelse af kapaciteten og fremmer elbilens muligheder.

Grøn mobilitet

Fyn er en sammenhængende byregion med stor rejseaktivitet på tværs af øen både på jobbet og i fritiden. Visionen er at vi udnytter synergier og fælles løsninger som giver den nødvendige mobilitet til alle på et bæredygtigt grundlag.

Den kollektive transport spiller en afgørende rolle - for hver gang vi tager bussen eller toget, skåner vi klimaet. Derfor skal vi have endnu flere til at benytte den offentlige transport. Rejsen med bus skal gøres stadig mere attraktiv gennem hyppige afgang, punktlighed og høj service – som fx den gratis wifi hos FynBus. Og den kommende letbane i Odense skal integreres med "det fynske S-togs net" bestående af Svendborg-banen og regionaltoget.

Samtidig skal rejsen med kollektiv transport være endnu mere klimavenlig ved at både busser og tog overgår til klimaneutrale drivmidler.

Fyn er kendetegnet ved mange beboede småøer, som besejles med færger. På Ærø har man udviklet og indsat verdens længste eldrevne færgerute mellem Ærø og Als. Samtidig producerer Ærø mere vedvarende elektricitet end kommunens samlede elforbrug. Det betyder, at færgedriften til Als er klimaneutral. Tilsvarende færger kan indsættes flere steder til de fynske øer og i det øvrige Danmark.

Handlinger:

I samarbejde med det regionale busselskab FynBus stilles der krav til klimaemissioner ved næste udbud af køreplanen med det mål, at fynske busser bliver klimaneutrale i driften. Samtidig tillægges også partikelforurening en negativ vægtning i udbuddet.

De fynske kommuner vil arbejde for at elektrificering af Svendborgbanen kommer på den nationale politiske dagsorden.

I samarbejde med partnerne bag den eldrevne færgerute Ærø – Als og den kommende nationale maritime klynge udvikles kommercielt attraktive færger til indsætning i Det Sydfynske Øhav. Samtidig vil de fynske kommuner arbejde for at nationale rammer og indsatser understøtter eldrevne færger i Danmark.

Det fynske S-togsnet udvikles i takt med at jernbanen udbygges med to spor og hyppigere regionaltog på Fyn. Udbygningen omfatter tilkørsels- og parkeringsforhold for biler og cykler ved stationerne, koordination med lokale og regionale busruter m.v.

I dialog med de regionale trafiksselskaber videreudvikles mulighederne for at medtage cykler i busser og regionaltog.

LANDBRUG OG AREALANVENDELSE

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Biogas produktion og forbrug				✓
Skovrejsning				
Omlægning af lavbundsgrunde				

Biogasproduktion

Biogas produceret ud fra gylle, halm og madaffald m.v. er en vigtig fossilfri energikilde, fordi det kan lagres og anvendes i blandt andet transporten. På Fyn har vi allerede flere store biogasanlæg som bidrager med CO₂-besparelser, men der er halm- og gylleressourcer til endnu mere. Udbygningen af biogasproduktionen – men også anvendelsen af biogas til relevante formål – er en bæredygtig udnyttelse af vores fynske ressourcer.

Handling:

I samarbejde med landbrugets organisationer og Nature Energy etableres et fynsk biogasinitiativ med det formål at fremme produktion og brug af biogas på Fyn.

Skovrejsning

Skoven trækker CO₂ ud af atmosfæren, når den ved fotosyntese opbygger vedmasse og ikke-nedbrudt løv i skovbunden m.v. Derfor er skoven en af de mest effektive "CO₂-fælder" som bidrager til at trække CO₂ ud af atmosfæren. Hvis ny skov etableres på dyrkede arealer, vil det samtidig reducere CO₂-udledningen fra landbruget.

Derfor er skovrejsning et stærkt middel til at reducere klimaudledningerne på Fyn. Alene i 2020 er der planer for til sammen over 1000 hektar ny skov i Svendborg, Assens og Odense kommuner. Det vil reducere klimabelastningen med mere end 5.600 tons CO₂ – svarende til 1.600 benzinbiler erstattet med elbiler.

Handlinger:

I samarbejde med vandselskaber, statsskovvæsenet m.fl. vil kommunerne arbejde for at rejse ny skov på Fyn. Indsatsen kombineres i videst muligt omfang med andre hensyn, herunder grundvandsbeskyttelse, biodiversitet og rekreative formål.

Lavbundsjord

Dyrkede lavbundsjord bidrager forholdsmæssigt med store udledninger af klimagasser sammenlignet med andre marker. Det skyldes at de rummer store mængder organiske rester, som ikke er fuldt forrådnede på grund af det høje vandindhold, som gør jorden iltfattig. Når marken drænes til dyrkning, iltes jorden, og de organiske rester forrådnede og omdannes til CO₂, som frigives.

Omlægning af driften, så lavbundsjord ikke drænes og dyrkes, rummer derfor et stort potentiale for CO₂-reduktioner. De samme arealer vil ofte samtidig tilbageholde næringsstoffer, og der er derfor synergi til indsats for bedre vandmiljø samt til øget biodiversitet og landskabelige og rekreative værdier.

Handlinger:

Kommunerne vil i samarbejde med landbrugets organisationer arbejde for en omfordeling, så lavbundsjord kan tages ud af drift samtidig med at den enkelte bedrift fortsat har de nødvendige markarealer. Indsatsen gennemføres i samarbejde med landbrugets parter og koordineres gennem de fire vandoplands-styregrupper på Fyn og en tværgående erfaringsopsamling.

RESSOURCER

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Afslutning af forundersøgelse				
Etablering af løsning, der bedst understøtter øget genanvendelse				

80% genanvendelse af affaldet

Vores ressourceforbrug udgør en selvstændig udfordring, fordi vi hver dag mister værdier med affald, som ikke udnyttes, og fordi et stigende forbrug og befolkning overalt på kloden medfører en øget ressourcemangel. Samtidig øger vi klimapåvirkningen både på Fyn og globalt, når nye varer skal produceres fra nye råvarer fremfor recirkulerede materialer - for eksempel når vi brænder plastaffald af og bruger ny plast i produktionen.

På Fyn og i det øvrige Danmark genbruger vi i dag under halvdelen af husholdningsaffaldet og det tilsvarende affald fra servicebranchen. I EU har vi indgået en fælles aftale om at øge genanvendelsen til 60 procent i 2030 og 65 procent i 2035. På Fyn vil vi gå foran og genanvende 80 procent i 2030 – herunder også 80 procent af plastaffaldet.

Det skal ske gennem fælles fynske løsninger, som udnytter synergi og stordriftsfordele i sortering, behandling og afsætning af ressourcerne, og som skaber mest mulig genanvendelse for pengene. De fynske kommuner og renovationselskaber har iværksat en forundersøgelse, som afsluttes ultimo 2020 med anbefalinger til den videre fælles indsats på Fyn.

Handlinger:

Afslutning af forundersøgelse som afdækker potentialerne ved central eftersortering af restaffaldet som alternativ til udvidet kildesortering på Fyn. Projektet analyserer de miljømæssige, økonomiske og organisatoriske forhold omkring en kombination af kildesortering (ved borgerne) og mekanisk eftersortering af restaffaldet.

På baggrund af forundersøgelsen iværksættes de bedst egnede fælles løsninger for øget genanvendelse på Fyn, med målet om 80% genanvendelse i 2030.

TVÆRGÅENDE TILTAG

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Bæredygtige offentlige indkøb				
Bæredygtig turisme				

Mange aktiviteter går på tværs af energi-, transport- og landbrugssektoren og har effekt på både klimaet og ressourceforbruget. Andre aktiviteter kan ikke ses i det fynske klima- og ressourceregnskab, fordi belastningen ligger uden for Fyn og klimaregnskabet medtager kun effekten af aktiviteter på Fyn og importen af energi forbrugt på Fyn.

Bæredygtige indkøb

De fynske kommuner er gennem driften af skoler, institutioner, forsyninger og administration blandt de største indkøbere på Fyn. Det rummer muligheden for at fremme mere bæredygtige og klimavenlige

produkter og services gennem krav i de offentlige udbud. Mulighederne er mange – fra byggerier til rengøring, fra skolemøbler til kantinemad.

Kravene åbner et marked for de virksomheder, som leverer de mest bæredygtige produkter – et marked hvor lokale fynske virksomheder ofte står stærkt, og hvor den offentlige efterspørgsel kan være med til at udvikle virksomhederne og gøre dem yderligere konkurrencedygtige på de internationale markeder.

Handlinger:

Kommunerne indarbejder klima- og bæredygtighedskrav i de offentlige indkøb. Indsatsen varetages gennem de etablerede fælleskommunale fora i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb og Fælles Indkøb Fyn.

Bæredygtig turisme

Fynsk turisme er vores visitkort til omverdenen og vores mulighed for at sætte aftryk og synliggøre Fyn som et attraktivt sted at holde ferie, bo og drive virksomhed. Hertil kommer, at både erhvervs- og ferieturister i stigende grad efterspørger bæredygtige rammer for deres ophold.

Turismen integrerer mange elementer i den samlede oplevelse af Fyn – fra gode oplevelser i naturen til service og forplejning på hoteller, konferencecentre og ferieovernatninger.

Derfor er en bæredygtig turisme en vigtig del af Fyn 2030.

Handlinger:

I samarbejde med turisterhvervet udvikler vi en bæredygtig fynsk turisme, som integrerer de mange indsatser i relation til energi, transport, landbrug og ressourcer og giver gæsterne oplevelsen af et samlet Fyn på vej mod en bæredygtig fremtid.

SAMLET HANDLINGSOVERSIGT

Handlingsoversigt	Kommunalt initiativ	Fælles kommunalt initiativ	Partnerskabsinitiativ	Del af Energiplan Fyn
Energi				
Varmeplaner for udbygning af fjernvarme				
Konvertering af olie- og naturgasfyr				
Fælles kampagne for grøn varmeforsyning				
Udvidelse af fjervarmeområder				
Konvertering af fjernvarmeforsyning				
Transport				
Klimaneutrale køretøjer i kommunale service				
Udbygget ladeinfrastruktur på Fyn				
Klimaneutrale busser på Fyn				
Elektrificering af Svendborg-banen				
El-færger til de fynske øer				
Det fynske S-togsnet				
Cykler i busser og tog				
Landbrug og arealanvendelse				
Biogas produktion og forbrug				
Skovrejsning				
Omlægning af lavbundslande				
Affald og ressourcer				
Afslutning af forprojekt				
Etablering af bedst egnet løsning				
Tværgående tiltag				
Bæredygtige offentlige indkøb				
Bæredygtig turisme				